

· FØROYA · SOCIAL-DEMOKRAT

FRÆLSI

JAVNAÐUR

BRÓÐURSKAPUR

Nr. 14.

Lýsingaprisur fyri petitreglu: 30 oyr. á forsiðuni, 20 oyr. á 3. og 4. síðu. Við størri lýsingum fæst avsláttur í prísinum.

Leygardag hin 6. april 1935.

Kostar kr. 1,50 fjóðringsárið + Porto. Blaðið verður bílagt á posthúsinum, brævasvarstøðum og skrivstovuni. Telf. 143.

9. árg.

Táið sorgin bankar á dyrnar — og neyðin er í hølunum,

tí — ja hví?

Hetta stóra hví krevur sítt svar av samfelaginum og teimum, ið ráða fyri borgum her á landi, tí í hesum máli ber ikki til at vera tigandi áskoðari og skjóta ábyrgdina frá sær, tí her er talan um at hjálpa teim mest hjálpaleysu.

Har, ið sjúkan vitjar inn um dynnar, fylgir ikki bert óttin og hin tunga sorgin, men trongdin og fátækradómurin eru sum oftast vissir fylgissveinar eisini. Er tað fæðingin og húsbóndin, forsyrgjarin, ið rakast av sóttar-nevanum, verður tað eins og hvør vón brestur. — Hvussu skal lívið bjargast, hvaðani skulu pengarnir til rentu og avdrátt koma, tá ið hann, ið alt forsyrgjarstarvi hekk á, fellur frá? Ikki bert tað, at hann fellur frá, men hann fellur til byrði fyri tey, ið hann hevur ábyrgdina fyri at veita fæði til.

Sjúkrakassarnir eru ein stór hjálp fyri tey, ið eru komin í teir, áðrenn sjúkan rakar. Læknahjálp og medisín rinda teir fyri mesta partin. Men tað er tessverri ofta soleiðis, at trong kor og fátækradómur hava troðkað forsyrgjarin út úr sjúkrakassanum tess vegna, at hann ikki hevur haft fyri sjúkrakassagjaldið. Hann hevur væl haft rætt til at venda sær til kommununa, og hon hevur rætt at rinda sjúkrakassagjaldið, um hon kann og vil. Men at venda sær til kommununa er eingin lætt gongd hjá Føroyingum. Vanliga verður hann tí heldur strokin, enn hann heitur á kommununa. Og undir sjúkuni kann ein ikki koma í sjúkrakassa.

Okkum torvar ikki at nýta nógv orð fyri at gera tað greitt, at einki av øllum heimumum, ið hava mist teirra forsyrgjara, er so illa stalt sum tað, har ið pápin og húsbóndin er deyður út á sóttarsong aftaná eina ofani áralanga sóttarlegu.

Og hvat ger samfelagið fyri at hjálpa hesum neyðar heimi?

Einki, soleingi pápin anir! Hjálpaðin, vil onkur siga.

Men hvat kann hann? Kommunurnar orka einki — og tað eru tær ið rinda at kalla alla hjálpaðin hjálpaðin. At fara til hjálpaðin fyri at slita nøkur oyru — tað verður vanligu einans nøkur oyru tess vegna, at kommunukassarnir eru tómur — er verri enn nakar líkamligur torturur. Nei, hjálpaðin hjálpaðin er einki at rokna við. Og so er einki uttan privát-náði og miskunn — og hvussu er tann privata hjálpin? Huga tær at líta á hana, og tú fært eina føling av, hvat ið hon hevur at týða!

Og tá ið pápin, — úttaður á sóttarsongini — er farin undir mold — ikki eitt oyra í trygg-ing til mammuna og børnini ið eftiri sita.

Eftirsitandi børn og einkjur aftaná sjóleitar ella deyðar við annað ólukkutíð fæa í trygg-ingarpeningi um 5000 kr. Tað er teimum ein torvandi um ikki kær men góð hjálpað. Mong einkjur hevur bjargað húsum sínum við hesum peningi. Men hvussu óvugt og rangt er tað ikki, at hon, ið verður einkja við fullum húsum av børnum aftaná mannin, ið doyði á sóttarsong frá einum undir sjúk-dómnum útarmaðum heimi, ikki fær eitt einasta trygg-ingar-oyra í teirri fíggjarlegu neyðini. Tó er tað eitt sindur frægari nú enn fyrr, við tað, at hon nú fær einkjubarnapeningin, ið væl er ein lítill hjálpað, men einki at bjarga einum á húsangang kommunu heimi.

Her er ein neyð, sum róp-ar til himmalin eftir hjálpað. Her er eitt samfelagsbreyk, sum má bótast, og sum teir, ið ábyrgdina hava, ikki kunna forsvara at skjóta frá sær og lata eyguni aftur fyri.

Teir, ið eru komin til ráðið í Noregi.

Johan Nygaardsvold, forsetisráðharri, er arbeidsmaður frá Hommelvik í Trondalagnum, føddur 6. september 1879 og er so stalt 56 ár. Hann arbeiddi sum vanligur arbeidsmaður í træsmiði, músteinsgerð og land-brúki frá 1891 til 1901. So fór hann til Ameriku og arbeiddi har við jarnbreytleggingar og annað til 1908. Tað árið kom hann heim aftur, og hevur síðani arbeitt í træsmiði í føðingar-bygd síni.

Hann var fyrst valdur í sókn-arstýrið 1913 og var tess for-maður.

Í 1915 varð hann valdur á ting og hevur sitið har síðani.

Í árinum 1928 var hann kosin til formann í evri deild og var land-búnaðarráðharri í teirri fyrstu ríkisstjórn arbeidsfloksins í Noregi, tá ið Hornsrud var for-setisráðharri.

Nygaardsvold hevur verið í stjórn norska javnaðarflokksins síðani 1923 og formaður flokks-sins á tingi síðani 1932.

Nygaardsvold verður mettur fyri at vera ein hin døguligasti og orðsnildasti maður, ið nú fæst við stjórnarmál í Noregi.

Halvdan Koht, uttanríkis-ráðharri, er professari dr. phil., føddur 7. juli 1873 í Tromsø, og er hann so stalt 62 ár.

Hann hevur verið professari í søgu við háskúlan í Oslo í 25 ár ella frá 1910.

Hann er ein hin frægasti vísindarmaður í Noregi og hevur givið út ein hóp av vís-indaritum á norskum, enskum og týskum. Hann hevur fingið dygga og góða viðurkenning fyri vísindastarv sítt. Hann hevur verið forseti vísindafel-agins í Noregi og hevur verið forseti alheimsfelagsins fyri søgu-frøði, síðani tað varð stovnað í 1926. Hann er heidursdoktari við háskúlan í Cambridge og heidurslimur í hópum av vís-indafeløgum víða um heimin.

Alfred Madsen, handils-málaráðharri er 47 ára gamalur. Hann var prentari í Noregi, Kanada, Bandaríkjunum og í Týsklandi 1904—1914, blaðstjóri á ymsum arbeidsarbløðum frá 1914, skrivari Landsringfelags arbeidsmanna 1920—31 og skat-meistari tess og varaformaður frá 1931—34. Hann var felags-málaráðharri (socialministari) í ríkisstjórnini, ið Hornsrud setti í 1928, sum tessverri sat einans nakrar mánaðar. Í bankaráði Noregsbanka hevur hann sitið síðani 1929.

10 milliónur „vernapligtug“ í Týsklandi.

Hin enski uttanríksráðharri John Simon kemur aftur sum av torvheiðum frá samráðingini við Hitler.

Vónarnar um at fáa Hitlers Týskland aftur í fólkanna sambandið tykjað allar at vera brostnar.

Glúpurin tykist at snerra fastari og fastari um Týskland. Rusland, Italiu, Frakland og England og onnur lond leita nú á fund hvørt við annað fyri at leggja ein slagplán móti kriggsørsku Hitlers.

Hin enski uttanríksministarin John Simon hevur nú verið í Týsklandi fyri at tala við Hitler um at fáa eina skipan í lag millum londini, ið kundi tryggja veraldarfriðin. Men einki bætti. Hitler var hvorki at høgga ella stinga, sum tíðindi ganga frá. Og nú notar øll verðin í spenn-ingi um, hvat ið Rusland, Italiu,

Frakland og England, hesar fyra stóru maktirnar, munu fara at taka til ráða móti tí krigsgalna Týsklandi — at Hit-ler og hansara harkalið vilja kriggj er tað eingin, ið ivast í. Hann sigist at kunna manna 10 milliónur, um krigg skuldi komið í dag!

Katólska kirkjan.

Tíleiknað UPPLÝSING ELLA FÁ-KUNNU í seinasta „F. S.-D.“

Tað krevst av leiðandi fólki í samfelaginum, at tey í snu-um upplýsningsarbeiði eru kunn-ug teim málum, sum tey virka í og skriva um. Aldri mega tey hava lá og villileiðandi incita-mentir í síni tænastu. At inci-tera minni mentaði fólk móti onkrum, sum ikki er eftir hugs-um teirra leiðandu, antin tað so í sær sjálvum er gott ella ónt, rætt ella rangt, so súpa tey leið-andu og fylgisneyt teirra tað fyrr ella seinri aftur í seg á mangar ferðir verri háttar — fyri ikki at tala um, hvat kom-andi settarlið mega líða, um órættvísi segir.

Síðani reformátiónina (gjordi hon menniskjuni betri?) hava protestantar allar tíðir háða og spottað katólsku kirkjuna, hesa kirkju, sum enn í 1935 hevur somu læru óbroytta frá Jesusar dogum, og uttan at blunda kanna henni allar lastir — vilj-andi ella óviljandi í gáløysi ella vitlessi (helst fákunnu), tá at kirkjusøgan sigir hitt mótsatta. Og so vita teir samfíða, hvussu mikið reformatorarnir Mortan Luther, Kalvin og aðrir broyttu Kristin-trúnni, hvussu hesir báðir komu í stríð hvør við annan um trúna (serliga alttarissakra-mentíð). Og fylgjarnar blivu sektir og meinigheittir í hópatali — hvør í stríði við aðra, so at fákun fólk hava svárt við at

